

tribuția cuprinzând pe cei mai buni actori ai teatrului ploieștean, în frunte cu Raluca Zamfirescu, emoționantă în rolul unei învățătoare obsedate de coșmaruri, Dumitru Palade, serios, dramatic, și Lupu Buznea – cu accente histrionice, dar și cu sinceritate în rolul unui preot hărțuit de enoriași. Alexandru Pandelescu și Carmen

Ciorcilă aduc în spectacol o notă de mister. Dragoș Câmpan, Sebastian Nistor și Fabian Gavriluțiu pun și ei pete de culoare în această poveste aflată între adevăr și ficțiune.

În viziunea tânărului regizor, Arta comediei a lui Eduardo De Filippo este fără "zâmbet" și fără "răs", dar tulburătoare –

așa cum sunt marile întrebări ale teatrului ce creează o altă viață, mai adevărată decât cea normală. Poate că necazurile cu care vin solicitanții la prefect sunt inventate, dar toate sunt legate de condiția omului care are nevoie de compasiune, de înțelegere și de sprijin.

Ileana Berlogea

În numele lui Eco

Numele trandafirului

NUMELE TRANDAFIRULUI, după Umberto Eco. Traducerea: Florin Chirișescu • TEATRUL NAȚIONAL "I.L. CARAGIALE" din BUCUREȘTI • Data reprezentăției: 11 noiembrie 1998 • Regia și dramatizarea: Grigore Gonța • Decorul: Mihai Mădescu • Costumele: Luana Drăgoescu • Muzica: Anton Șuteu • Distribuția: Radu Beligan (Guglielmo), Mihai Călin (Adso), Constantin Dinulescu (Abbone), Gheorghe Dinică (Remigio), Ion Cojar (Jorge), Alexandru Georgescu (Nicola), George Motoi (Severino), Matei Gheorghiu (Malachia), Bogdan Mușatescu (Berengario), Valentin Uritescu (Salvatore), Grigore Nagacevski (Ubertino), Doru Rancea (Adelmo), Eugen Cristea (Bencio), Tomi Cristin (Venanzio), Costel Constantin (Aymaro), Igor Bardu (Alinardo), Dragoș Ionescu (Cantorul), Mircea Cojan (Bucătarul), Andrei Duban (Un novice), Silvana Ionescu (Fata), George Sârbu (Un porcâr), Liviu Crăciun (Cardinalul), Mircea Albulescu (Bernardo), Andrei Ionescu (Michele), Marin Negrea (Episcopul de Caffa), Răzvan Popa (Căpitanul).

Farmecul romanului "Numele trandafirului" stă în faptul că lasă toate cusăturile la vedere, nu ascunde făcătura sub o perdea de *trompe l'oeil*. Ca și Edgar Allan Poe, mândru de luciditatea

soarelor și scoțând efecte estetice din etalarea structurii de rezistență. Numele personajelor și vocile narrative sunt primele indicii ale unei lipse de inocență discursivă, iar piedicile descriptive și

cu care și-a calculat efectele când a scris "Corbul", Eco nu ezită să-și invite cititorul în propriul laborator, arătându-i materiile prime textuale și modul de preparare a produsului finit. Romanul său este asemenea unei construcții postmoderne a lui Richard Rodgers sau Renzo Piano, expunându-și țevăniile, scările de serviciu și cuștile ascen-

aluzive din calea parcurgerii fluente reprezintă semne amicale de atenționare privind strategiile textuale întrebunțate. Desigur că lectura, prin posibilitățile sale de revenire și de divagare prin alte texte, constituie mijlocul ideal al receptării structurii narrative propuse de Eco. Aceasta nu înseamnă însă că tentativele de ecranizare sau de dramatizare ar fi condamnate *ab initio*, cu condiția ca ele să nu se supună fără rezerve clișeului redării atmosferei de epocă. Or, atât filmul lui Jean-Paul Rappeneau, cât și spectacolul lui Grigore Gonța văd în roman tocmai ceea ce el are comun cu atâtea alte reconstituiri istorice – suspansul, solemnitatea, sobrietatea –, în loc să scoată în evidență originalitatea lui, care constă tocmai în a servi, la masă, rețeta în același timp cu prăjitura. Eco nu o face în mod explicit, strategiile lecturii, bine asimilate și dis-

punând de răgaz, îi permite să lase în seama iscusinței cititorului mare parte din plăcerile descoperirii modului de fabricație. Într-un spectacol se cere să se ofere mai mult de-a gata, de aceea era nevoie de o formulă îndrăzneță și inovatoare pentru a păstra intactă vigilența spectatorului și a nu-l lăsa să se cufunde în reveria asupra vremurilor de mult apuse. Recurgerea la efectele de distanțare din teatrul brechtian, împănarea voită cu anacronisme și explicitarea prin dialog a intertextualității ar fi fost mijloace potrivite pentru o dramatizare fidelă în spirit mai mult decât în literă. Sfiala reverențioasă în fața lui Eco, unul dintre cei mai inteligenți oameni încă în viață, ca și dorința de a-i smulge cu orice preț consimțământul l-au determinat probabil pe Grigore Gonța să facă o adaptare cuminte și cursivă, care să schimbe cât mai puțin din cuvintele și sintaxa autorului. De aceea, în loc să admirăm un joc al inteligenței mișcându-se degajată printre simboluri luate ca pretexte, asistăm, după spusele regizorului însuși, la "crime, conflicte politice, filosofice și sentimentale, liturghii și coruri în latină", vedem "cadavre, nopți, cimitir, vrăji, foc". Grigore Gonța a adaptat "Numele trandafirului" la fel cum ar fi dramatizat "Regina Margot".

Ca dramatizare a unui roman istoric "de serie", rezultatul nu este rău. Decupajul în tablouri este judicios și cursiv, acțiunea are fluentă și se urmărește cu plăcere și interes. Replicile, din grijă pentru fide-

foto: Mihail Cratofil

Radu Beligan, împreună cu Mihail Călin

tate, nu au însă "tăietura" potrivită pentru a se încrucșa dinamic pe scenă, sunt descriptive și sfătoase. Ascultăm mereu explicații despre conflictele religioase ale timpului, despre dolcienii care vor să-și facă uitat trecutul (ca, la noi, legionarii), despre importanța de a fi cult. Nu conținutul, ci topica și ritmul frazării sunt deficitare. Regizorul Gonța compensează deficiențele dramaturgului Gonța prin știința de a organiza pe scenă ansambluri coerente și prin simțul ritmului vizual, ca urmare reușește momente admirabile, precum descoperirea cadavrului lui Venanzio, scena seducției, a incendiului, liturghiile ș.a. Actorii joacă atât de bine

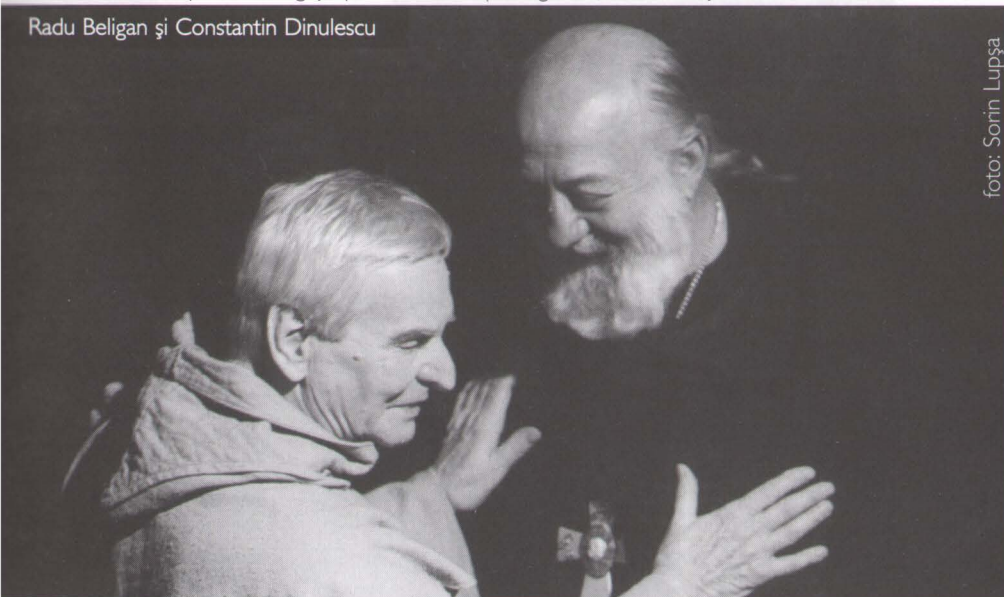
încât nu este de mirare că l-au înduplecat până și pe exigentul Eco să-și dea aprobarea pentru reprezentare. Camil Petrescu spunea că actorul poate face orice, numai pe inteligentul nu. Jocul maestrului Radu Beligan în Guglielmo îl contrazice. Vreme de trei ore și jumătate, el ne arată nouă, spectatorilor, ca și colegilor călugări, asemenea unui expert FMI, cât de simpluți suntem neînțelegând ce ni se întâmplă, fapte inevitabile de altfel, chiar dacă regretabile. Distribuirea lui Ion Cojar este inspirată, subliniindu-se astfel eterogenitatea lui Jorge față de restul călugărilor și autoritatea lui directorială în fața lor. Ar trebui citate toate

vedetele acestui spectacol pentru eleganța și acuratețea jocului lor: Constantin Dinulescu, Gheorghe Dinică, Valentin Uritescu, Mircea Albușescu etc. Silvana Ionescu, Mihail Călin și îndeosebi Tomi Cristin aduc în spectacol o prețioasă undă de grație și de poezie. Decorul lui Mihail Mădescu este atât cât trebuie de somptuos.

Dacă din parfumul trandafirului rămâne doar numele, din emoția intelectuală produsă de roman rămân, în dramatizare, doar cuvintele repetate în numele lui Eco de către nimfa omonimă, despre care Villon spunea că "vorbește cum vântul bate/ în sus pe râu sau peste lac".

Radu Beligan și Constantin Dinulescu

foto: Sorin Lupșă

Radu Beligan la 80 de ani

Dacă am numărat bine, Radu Beligan joacă acum, la optzeci de ani, în trei spectacole pe scena Teatrului Național. Și numai roluri grele. El este nu doar un artist mare, unic, dar și un actor longeviv, de o impresionantă vitalitate. Îi urăm încă mulți ani de creație scenică spre înflăcarea artei teatrale și bucuria publicului.

Adrian Mihalache